

GLOBAL & THAILAND UNIVERSITY TRENDS

ทิศทางมหาวิทยาลัย และระบบอุดมศึกษาไทยในอนาคต

มหาวิทยาลัย ถือเป็นสถาบันการศึกษาที่สำคัญ เพราะมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจัดเป็นระดับสูงสุดของระบบการศึกษา

ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรทั่วทั้งโลก ได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด จึงส่งผลต่อจำนวนนักเรียนนักศึกษา ลดลงทั้งระบบ จนต้องปิดโรงเรียนในระดับประถม มัธยมศึกษาไปไม่น้อย รูปแบบการเรียนการสอนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้มากขึ้น ส่งผลให้วิธีการเรียนการสอนปรับเปลี่ยนไปในทุกระดับ รวมถึงในมหาวิทยาลัย

แน่นอนว่า จำนวนคนหนุ่มสาวจะมีน้อยลง ในขณะที่ประชากรผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้น และเป็นสังคมของผู้สูงอายุในที่สุด

สถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในฐานะองค์กรที่ต้องขับเคลื่อนทั้งการศึกษา และการบริหารความคุ้มค่า และสภาพการณ์ทางธุรกิจ ที่ต่างต้องเผชิญกับความท้าทายนี้ จากวิกฤติ COVID-19 และการก้าวสู่กระแส New Normal ที่ส่งผลกระทบ เปลี่ยนแปลงรูปแบบกันขนานใหญ่ในทุกวงการ แม้แต่วงการการศึกษาทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ ปรับโครงสร้าง ยุบ ควบรวม ทบทวนการบริหาร หรือกระทั่งปิดกิจการในที่สุด ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทย แต่หมายรวมถึงมหาวิทยาลัยจากทั่วทุกมุมโลก

10 ปีข้างหน้ามหาวิทยาลัยยังจำเป็นอยู่ไหม?

Harvard Business Review ได้เผยแพร่ ผลการศึกษาที่เป็นผลการศึกษาวิจัยทักษะการเรียนรู้ในปัจจุบันสามารถตอบสนองต่อความต้องการของแรงงานในยุคปัจจุบันและอนาคต โดยได้ทำการศึกษาถึงความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายและความรู้ที่ผู้เรียนจะได้จากมหาวิทยาลัย นอกเหนือจากทางด้านเนื้อหาวิชาการโดยทั่วไปแล้ว พบว่าหากเป็นวิชาการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษา จะได้รับการตอบสนองมากกว่า ทั้งต่อผู้เรียน ภาคองค์กรนายจ้าง โดยเฉพาะวิชาการที่สร้างทักษะ ให้กับผู้เรียน ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายการเรียนมหาวิทยาลัยคือการนำความรู้มาต่อยอดในการทำงานภายหลังจากสำเร็จการศึกษา หรือเพื่อหารายได้ นั่นเอง

“There is no end to education. It is not that you read a book, pass an examination, and finish with education. The whole of life, from the moment you are born to the moment you die, is a process of learning.”

“การศึกษาไม่มีที่สิ้นสุด ไม่ใช่แค่เพียงอ่านหนังสือและสอบให้จบการศึกษา แต่คือทั้งชีวิตตั้งแต่เกิดจนถึงวินาทีสุดท้าย ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นการเรียนรู้”

Jiddu Krishnamurti

แต่สิ่งที่จะสามารถวัดความรู้ ความสามารถการทำงานของ ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี ก็คือ Higher Intelligence Score ที่สามารถวัดและบ่งบอกถึงความเฉลียวฉลาด ประสิทธิภาพการให้เหตุผลในการตัดสินใจ ทักษะการเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

แม้ว่าจะมีกระแสของการยุบ ปิด หรือลดขนาดของมหาวิทยาลัย แต่ก็ยังพบว่า ยังมีกระแสข่าวในบางประเทศ ที่ให้ความสนใจที่จะลงทุนในมหาวิทยาลัยข้ามชาติ ในหลายประเทศ รวมทั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่ง ที่มีแนวโน้มจะมีการลงทุนจากต่างชาติ ทั้งผลทางด้านการลงทุนที่ยังไม่สูงนักเมื่อเทียบกับคุณภาพที่ได้รับ ความพร้อมทางด้านอาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การแลกเปลี่ยนทางด้านวิชาการและนวัตกรรม อาทิ จากจีน ที่มีประชากรเป็นจำนวนมาก แต่จำนวนมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอต่อการรองรับ และมหาวิทยาลัยในประเทศไทยก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ทั้งจากจีน และประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน

ดังนั้น ในช่วงระยะเวลา 10 ปีข้างหน้า นี้ ภาพรวมของมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศไทยและหลายประเทศ ยังมีความจำเป็นอยู่แต่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบการบริหาร การเรียน การสอน รวมถึงการวางระบบที่เกี่ยวข้องอย่างเห็นได้ชัด

คุณสมบัติของบัณฑิตที่จะเป็นพนักงาน ที่บริษัทชั้นนำระดับโลกต้องการ

- ✓ มีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลา
- ✓ สามารถปรับเปลี่ยนตัวเอง ให้เท่าทันโลก
- ✓ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้ดี
- ✓ ความสามารถการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถเข้าใจผู้อื่นได้
- ✓ มีความสามารถด้านบริการ เข้าอกเข้าใจลูกค้า และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- ✓ มีทักษะการสื่อสารที่ดี
- ✓ มีทักษะด้าน Soft Skill โดยเฉพาะด้าน EQ
- ✓ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน
- ✓ ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยเฉพาะการเข้าใจ ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่มหาวิทยาลัยทั่วโลก ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

มหาวิทยาลัยต้องปรับตัวอย่างไรต่อไป?

ในการประชุม World economic forum 2020 ที่ผ่านมา ได้มีการคาดการณ์ว่าอีก 10 ปี ว่า มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จะมีการปิดตัวลงหลายแห่ง ซึ่งสาเหตุสำคัญเกิดจากรูปแบบ การศึกษาที่เปลี่ยนไป รวมไปถึงอัตราการเกิดที่มีปริมาณน้อยลง ซึ่งต้องยอมรับว่ามหาวิทยาลัยก็ยังมีคุณภาพน้อยอยู่ โดยเฉพาะ บางสาขา อาทิ สาขาด้านแพทยวิทยาศาสตร์หรือวิศวกรรมศาสตร์

นอกจากนี้ ในสาขาวิชาทางด้านอื่นๆ เช่น สังคมศาสตร์ บริหาร นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้ เหมาะสมและเข้ากับยุคดิจิทัล มากขึ้น เพราะสิ่งสำคัญ ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับสถานที่เรียนแต่ขึ้นอยู่กับ ‘การเรียนรู้ของคน’ ที่ต้อง ก้าวหน้า และปรับเปลี่ยนไปตลอดเวลา ที่กำลังอยู่ในสังคม รูปแบบใหม่ ที่สามารถเรียนรู้ได้จากทางออนไลน์ หรือคอร์สเรียน ระยะสั้น รวมถึงการให้ความสำคัญของปริญญาบัตร ที่สามารถ นำไปต่อยอด และใช้ประโยชน์ได้จริง

นับจากนี้ ทิศทางของมหาวิทยาลัย จะมีการปรับรูปแบบ และการศึกษาที่เห็นได้ชัด ดังนี้

การจัดการเรียนการสอน

- มีความโดดเด่นทั้ง 2 แนวทาง ทั้ง Degree และ Non-Degree

แนวทางการศึกษา

- มุ่งเน้น Upskill เพิ่มทักษะ และ Reskill การทบทวนและ พัฒนาทักษะ ให้แก่ผู้เรียนในระดับต่างๆ อย่างเหมาะสม
- การสร้างวิชาการที่เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ และสร้าง ความร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพ และองค์กรภายนอก

ดร.พจน์ ใจชาญสุขกิจ
ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์และสื่อสารองค์กร
“www.drphot.com”

นักสื่อสารเชิงกลยุทธ์แบบบูรณาการ ด้วยประสบการณ์ กว่า 25 ปี ในด้านการบริหารยุทธศาสตร์ สื่อสารการตลาด แรนด์ ภาพลักษณ์ขององค์กรจนถึงระดับชาติ ผู้บรรยาย ในระดับปริญญาโท-เอก ให้กับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ มีผลงานวิชาการกว่า 300 ผลงานกับตำแหน่งที่หลากหลาย ทั้งด้านธุรกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม รวมถึงการเป็น นายกลสมาคมประชาสัมพันธ์ไทย

หลักสูตร

- การวางหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตามสภาวะวิถีใหม่ โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาการวาง รูปแบบ

แนวทางการบริหาร

- การเข้ามามีส่วนร่วมสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งใน ระดับประเทศ ระดับนานาชาติ
- การเพิ่มความร่วมมือในการผลิตบัณฑิต ให้มีคุณสมบัติ เป็นที่ต้องการตามกลุ่มลักษณะงาน ที่เหมาะสมเฉพาะ องค์กรมากขึ้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ผู้เรียน

- ผู้เรียนที่มีความหลากหลาย การให้โอกาสผู้เรียนจาก นานาชาติโดยสร้างกรอบมาตรฐานและแนวคิดร่วมกัน อย่างเหมาะสม
- เพิ่มภาษาในการเรียนและการสื่อสาร เน้นอนว่านอกจาก ภาษาสากลอย่างภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาหลักแล้ว ยัง อาจเพิ่มภาษาอื่นเช่น จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

มหาวิทยาลัยถือเป็นแหล่งพัฒนาบุคลากรที่สำคัญ นับเป็นความคาดหวัง ต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการ พัฒนาประเทศ ศักยภาพของระบบการศึกษาย่อมสะท้อนถึง ประสิทธิภาพของสังคม และโลกในอนาคต อันเป็นความมุ่งหวัง ที่ท้าทายท่ามกลางตัวแปรอันสำคัญ ทั้ง สังคม เศรษฐกิจ โรคระบาด และอีกหลายปัจจัย ที่เป็นทั้งอุปสรรค และโอกาส อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ WI